

W. W.

**"Russkaja tiechniczeskaja periodika
1800-1916", J. A. Miezenko,
Moskwa-Leningrad 1955 : [recenzja]**

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/4, 842-843

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

que contemporaine et la conversion idéaliste rozpatruje idealistyczne koncepcje teorii względności i teorii kwantów jako przewrót w podstawach klasycznej fizyki i jednocześnie przewrót w stosunku do idealizmu typu Kanta. O. Costa de Beauregard (*Complementarité et relativité*) zajmuje się teorią względności i teorią kwantów, poświęcając szczególną uwagę możliwościom wzajemnego zbliżenia ich tez. W dziale sprawozdań — recenzja P. M. Schuhla z pracy Alberta Einsteina *Conceptions scientifiques, morales et sociales*. Z innej dziedziny — kilka recenzji prac z historii logiki pióra R. Blanché (J. M. Bocheński *Ancient formal logic*, K. Dürr *The propositional logic of Boethius*, J. Łukasiewicz *Aristotle's syllogistic from the standpoint of modern logic*).

D. M.

E. Kolman. *Bernard Bolzano*. Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR. Moskwa 1955, s. 224.

Wydana przez Instytut Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Radzieckiej Akademii Nauk książka ma na celu zaznajomienie czytelników radzieckich z życiem i działalnością wybitnego czeskiego myśliciela pierwszej połowy ubiegłego stulecia.

Po przedstawieniu sytuacji społeczno-politycznej w Czechach na przełomie XVIII i XIX stulecia i — na tym tle — roli uniwersytetu w Pradze, autor kreśli życiorys uczonego i jego środowisko, lata nauki oraz działalności twórczej.

W dalszych rozdziałach omówione zostały kolejno: prace matematyczne Bolzano, jego filozofia, logika, psychologia, estetyka i etyka oraz społeczno-polityczne poglądy uczonego (ze szczególnym uwzględnieniem jego socjalistycznej utopii).

Do książki dołączono: rosyjskie tłumaczenie tekstu *Demonstratio nova* oraz fragmenty *Nauki o funkcjach Bolzano*, wykaz ważniejszych dat z jego biografii, spis wydanych prac uczonego, bibliografię i indeks nazwisk.

W. W.

J. A. Mieżenko. *Russkaja tiechniczeskaja periodika 1800—1916*. Bibliograficzeskij ukazatel. Izdatielstwo Akadiemii Nauk SSSR. Moskwa-Leningrad 1955, s. 299.

„Pracownikom naukowym zajmującym się zagadnieniami historii ojczyстей techniki — czytamy we wstępie — wiele trudności przysparzał brak ewidencji tak ważnych źródeł, jakimi bez wątpienia są wydawnictwa periodyczne“.

Z ogólnej liczby niemal jedenastu tysięcy rosyjskich technicznych wydawnictw periodycznych, jakie ukazywały się między rokiem 1800 a 1916, autor wybrał z górą 400 takich, które bądź w całości, bądź częściowo zawierają problematykę techniczną, i tytuły ich ułożył w porządku alfabetycznym, zaopatrując każdą pozycję w krótką notkę, informującą czytelnika o zadaniach

i programach każdej publikacji Stanowi to główny trzon książki, wzbogaconej przez dołączenie indeksów pomocniczych: przedmiotowego, topograficznego, chronologicznego, nazwisk redaktorów, wydawców i współpracowników, wystaw, kongresów, zjazdów, instytucji itp.

W. W.

Marguerite-Marie Michel, Bernard Palissy — hydrologue et géologue. *Étude historique et critique*, Université de Bordeaux, Bordeaux 1851, s. 138.

Jest to teza, przedstawiona w roku 1951 uniwersytetowi w Bordeaux przez autorkę (z zawodu farmaceutkę) w celu uzyskania stopnia doktorskiego.

Bernard Palissy (1510—1590), słynny twórca artystycznej emalii i ceramiki renesansowej, ogłosił w roku 1580 w Paryżu książkę o przydługim nieco, lecz za to dokładnie informującym o treści dzieła tytule: „Discours admirables de la nature des eaux et fontaines, tant naturelles qu'artificielles, des métaux, des sels et salines, des pierres, des terres, du feu et des esmaux avec plusieurs autres excellents secrets des choses naturelles, plus un traité de la Marne, fort utile et nécessaire pour ceux qui se meslent de l'agriculture; le tout dressé par dialogues esquels sont introduits la Théorique et la Pratique”. (Przedziwne dialogi o naturze wód i wodotrysków tak naturalnych jak sztucznych, metali, soli i salin, kamieni, ziemi, ognia i emalii, oraz przeróżne wyborne sekretne wiadomości dotyczące spraw natury, oraz rozprawa o rzece Marnie, bardzo użyteczna i potrzebna tym, którzy trudnią się uprawą roli — wszystko zaś spisane nakształt dialogów, w których udział bierze Teoria i Praktyka).

Autorka zaznacza we wstępie, że w dotychczasowej literaturze naukowej nie poświęcono temu traktatowi należytej uwagi z punktu widzenia historii hydro- i geologii. Tę właśnie lukę stara się zappełnić obecna praca, w której kolejno omówione zostały poglądy hydrologiczne i geologiczne Bernarda Palissy. Książka zawiera prócz tego bibliografię przedmiotu:

W. W.

Zygmunt Modzelewski, *Wybór pism — pisma naukowe*. Polska Akademia Nauk, Komitet Historii Nauki, Warszawa 1956, s. 350.

Wybór pism Zygmunta Modzelewskiego, którego pierwszy tom objął pisma naukowe b. Przewodniczącego Komitetu Historii Nauki ukazał się w drugą rocznicę śmierci, przypadającą w czerwcu 1956 r.

Zawiera on szereg rozpraw Z. Modzelewskiego, poprzedzonych słowem wstępnym Stefana Żółkiewskiego oraz rozważaniami Bogdana Suchodolskiego o znaczeniu prac Zygmunta Modzelewskiego dla badań nad dziejami nauki.

Prace Zygmunta Modzelewskiego ogłoszone w *Wyborze* zgrupowane zostały w trzech częściach, z których pierwsza obejmuje problematykę ruchu rewolucyjnego (*Julian Marchlewski i Komuna Paryska*), druga — zagadnienia społeczne i gospodarcze wiążące się z rozwojem nauki w Polsce Ludowej, trzecia zaś — prace z dziejów nauki w Polsce. W tej właśnie ostatniej części